בל התדיר ממחבירו קודם את חבירו

מוספי שבת קודמין למוספי ר"ח מוספי ר"ח

קודמין למוספי ר"ה ישנאמר ימלבד עולת

הבקר אשר לעולת התמיד תעשוא את אלה: גמ' מגא לן מגא לן כדקאמר מעמא מלבד

עולת הבקר ב דילמא תמידין הן דקדמו למוספין משום דתדירי מוספין למוספין מג"ל א"ר

אילעא דאמר קרא יכאלה תעשו ליום שבעת

ימים אלה כאלה והאי מיבעי ליה לגופיה א"כ

ניכתוב אלה תעשו ליום אי כתב אלה תעשו

ליום שבעת הימים ה"א אלה לשבעת הימים

(אין מידי אחרינא לא) ליום כתיב ואכתי

אימא אלה ליום אבל שאר יומי לא ידענא

כמה אמר קרא תעשו שיהו כל העשיות שוות

אביי אמר מגופה דקרא אם כן לימא קרא

מלבד עולת הבקר ותישתוק אשר לעולת התמיד ל"ל למימר דהך דתדירא תיקדום:

מתני' פכל המקודש מחבירו קודם את חבירו

ירם החמאת קודם לדם העולה מפני שהוא °ירם החמאת קודם

מרצה איברי עולה קודמין לאימורי חמאת מפני שהוא ב כליל לאישים חמאת קודמת

לאשם מפני שדמה ניתן לד' יו קרנות על

היסוד יאשם קודם לתודה ואיל נזיר מפני

שהוא קדשי קדשים תודה ואיל נזיר קודמים

לשלמים מפני שהן נאכלין ליום אחד ומעונין לחם "השלמים קודמין לבכור מפני שהן

מעונין מתן ד' [וסמיכה] ונסכים ותנופות

חזה ושוק הבכור קודם למעשר מפני שקרושתו מרחם ונאכל לכהנים המעשר

קודם לעופות מפני שהוא זבח ויש בו קודשה

קרשים דמו ואימוריו העופות קודמין למנחות

מפני שהן מיני דמים ימנחת חומא קודם וו למנחת

נדבה מפני שהוא בא על חמא ז יחמאת

העוף קודמת לעולת העוף וכן בהקדישה:

התמידין קודמין למוספין ס

פמ.

מסורת הש"ם

א אב מיי׳ פ״ט מהל׳ ממידיו א אב מייי פיטן מהני ממידן ומוספין הלכה ב: ב ג מיי שם הלכה ח: ג ד מיי שם הלכה ח: ד ה מיי שם הלכה י: ה ו מיי שם (הל"ז) [הל"ז]:

תורה אור השלם

1. מִלְבַד עֹלַת הַבּּקֶר אֲשֶׁר עלת התמיד תעשו בַּמוּבר נוו, טג 2. בְּאָלֶּה תִּעֲשׁוּ לִיוֹם שִׁבְעַת יָמִים לֶחֶם אִשַּׁה רֵיחַ נִיחֹת לַיוֹּוְה עַל עוֹלָת הַתְּמִיד יֵעֶשֶׁה במדבר כח, כד

מוסף רש"י

שנאמר מלבד וגו' תעשו את אלה. מלכד משמע לחחר שהקרבתם התמיד תקריבו המוספין, וקא דרשינן אשר לעולת הממיד קרא ימירה למילף דבשביל שהיא תמיד הקדימה ומכאו אתה למד לכל התמידיו ותמון מתום לתה ככל התמידן (ברכות נא:) השלמים קודמין לבכור. אם שניהם עומדים לישחט בעזרה ולהקריב: וסמיכה ונסכים. סמיכה ונסכים ליתנהו בבכור כדילפינן במנחות בפ' שתי מ**לות** ולנויל יא:):

ליקוטים

דם חמאת קורם לרם עולה. פירש״י אם שניהן שחוטין. ואח"כ בד״ה איברי כר אם נורקו כר עכ״ל. וכ״פ הרע״ב. ונ״ל משום דקשיא להו הא דתנן במשנה ד׳ החטאת קודמת ולא תנז דם חטאת. והתם אמרינז זה ננה אב לכל החטאות וכדפירש ננה אב לכל החטאות וכדפירש נום הר״ב. ולהכי פירשו דהכא -וקא כששניהם שחוטים ונזרקו. ומדברי הר"י קורקוס שכתב הכ"מ בפ"ט מהל' תמידין למדתי קרובות הוב והוב החיטות, בי החיטת שהכונה שישחוט החטאת ויקריב אותה לגמרי ואח״כ העולה, ולעיל דמפליג בין דם לאיברים שאמרו שדם של חטאת לאיבוים שאמון שום של ווטאונ הוא שקודם ואברי עולה קודמים, היינו כשנשחטו שניהם ושני הדמים לפנינו ואנו באים לידע איזו הדם יקדום שזורק של ליו כל איזו זה ליקום שחוץ של חטאת, ואחר שזרק שני הדמים ואברי שניהם לפנינו ואנו באים לדון על האברים, אז מקדים של עולה מפני שכולה כליל ע״כ (תוס' יו"ט): ונראה מ"ש (רש"י) אם נזרקו שניהם, הוא פשוט אם נווקו שניהום, יווא פשוט דאם נזרק דם א' מהם או של חטאת או של עולה הא אבעיא לן בגמרא דם חטאת ואיברי עולה כו' ובתר הכי דם עולה יאמורי חטאת כו׳, נמצא דמתני׳ ו האמודי הסאוד כדי, נמצא ומודי לא איירי רק בנזרקו שניהם, ומזה למד רש"י ג"כ ברישא מ"ש אם שניהם שחוטין פי׳ לאפוקי אם נשחטה עולה ועדיין חטאת לא נשחטה לא נימא שיהא אחד ממרס בדמו וישחט החטאת יזרק ואח״כ יזרק דם עולה. דאם ויזרק ואח"כ יזרק דם עורה, דאם נאמר דבהכי נמי מיירי מתני׳ לאקדומי לחטאת, תקשי דנפשוט מיניה בעיין דזריקת עולה ואימורי חטאת דזריקת . עולה קודם משום הקטרת איברי עולה מק"ו הוא, אם שחיטת חטאת דלאו עבודה היא כלל, קודם לזריקת עולה משום קדימת . ריקת חטאת לזריקת עולה, כ״ש שיקדים זריקת עולה דעבודה היא לאימורי חטאת משום קדימת איברי עולה לאימורי חטאת ואין לומר דפשוט ליה דשחיטת חטאת קודם לדם עולה משום דאתי מכח מרצה, הא מקמי הכי אבעיא לז דם חטאת מקמי הכי אבפיא קיים הטאוג ואיברי עולה כר׳, שמע מינה דלא הרי פשיטא ליה הי מינייהו עדיף. ואין לומר דהכי נמי מספקא ליה בשחיטת חטאת וזריקת עולה, דא"כ הו"ל להזכיר נמי בעיא זו בגמרא דאין ללמדה מאינך בעיות דשחיטה לאו עבודה היא

בק התדיר. שנאמר מלבד עולת הבקר אשר לעולת התמיד. תימה דבפרק תמיד נשחט (פסחים דף נח:) אמרינן מנין שלא יהא דבר קודם לתמיד ש שנאמר העולה עולה ראשונה ל"ל תיפוק לי מהכא וכי תימא דההוא לנדרים ונדבות והאי למוספין דמוספין כו

קבוע להם זמן ונדרים ונדבות אפשר בכל יום ותדיר הא בפרק התכלת (מנחות דף מט.) מייתי בהדיא קרא דהעולה אמתני׳ דהתמידין מעכבין את המוספין דקאמר ה"ד אי דאית ליה [ולקדם] והתניא מנין שלא יהא דבר כו׳ ועוד קשה טפי בסוף הגוזל קמא (ב״ק דף קיא.) דריש מדכתיב מלבד איל הכפורים מכלל דכסף ברישא ופריך אלא מעתה מלבד עולת הבוקר מכלל דמוספין ברישא והתניא מנין שלא יהא דבר כו' הוה ליה למיפרך ממתני׳ דהכא דאדרבה דדריש מדכתיב מלבד עולת הבוקר מכלל דתמידין קודמין וליכא למימר נמי דאילטריך קרא דהכא לליבור שאין להם תמידים ומוספין אלא כדי אחד מהם דמתני׳ לאו בכי האי גוונא איירי דומיא דסיפא דקתני דם חטאת קודם לדם עולה וליכא למימר דחד למלוה וחד לעכב דעיכובא ליכא כדאמר בפ' התכלת (מנחות דף מט.) וי"ל דהעולה עולה ראשונה להקדמת הקטרה דבהקטרה איירי וקרא דהכא להקדמת שחיטה דתעשו את אלה בעשייה דדם [איירי] כאן והשתא ניחא דמייתי בבו דרבא בפרק התכלת (שם) למימר דאפי׳ בהקטרה דלא תנן תמיד של שחר קודם א"נ משום בו דלשון שלא יהא דבר הודם משמע טפי עיכובה התיה טפי מן משנה והשתא ניחא דלא מייתי בהגחל קמא (ב"ק דף קיא.) ממתני׳ לאוכוחי על מלבד איל הכפורים דלא הוי כסף ברישה דלעולם כסף ברישה כיון דכתיב כסף קודם ואחר כך איל אבל הכא איירי בעשיית הדם וה"ק קרא מלבד עולת הבוקר שעשיתם כבר עבודת הדם תעשו את אלה אבל הקטרה דכתיב מקמי קרא דמלבד

עולת הבוקר תהיה קודם התמיד

דכולהו קראי דקמיה בהקטרה משתעי דהא כתיב בהו אשה ריח ולהכי אינטריך לאתויי מהעולה דאע"ג דהקטרת בין דמוספין כתיבי מקמי עולת הבקר הקטרת תמיד קודמת להן ה"נ הכא אע"ג דכסף כתיב מקמי מלבד איל הכפורים יכול להיות דאיל קודם מיהו קשה דקראי דקמי מלבד עולת הבוקר בעבודת דם [נמי] איירי כדכתיב לעיל מיניה ושעיר חטאת אחד לכפר עליכם וכפרה בדם היא ועוד אמאי לא גמרינן הקטרה ודם מהדדי ומפרש ה"ר חיים דקרא דהעולה איצטריך לחביתין דמכל התדיר לא אתי דבכל יום איתנהו כתמיד וכן מוכח ביומא בפרק

אמר להם הממונה (דף [לג:] לד.) דקאמר איברים קודמין למנחה דתניא מנין שלא יהא דבר כו' ואמר רבא כו' ובמנחת חביתים איירי דאי במנחת נסכים חיפוק לי מדכתיב עולה ומנחה וקרא דהכא איצטריך ללמד על כל התדירין שקודמין מיהו אין מרויח כלל בזה יותר משאם נאמר דאיצטריך העולה לנדרים ונדבות ויש לחמוה אמאי לא נפקא לן דתמידים קודמין למוספין מדכתיב בתמיד בבקר ויוקדם דבר שנאמר בו בבוקר למוסף שכתב בו ביום דמשמע בעילומו של יום כדדרשינן [התם] (ג"ז שם) ביום לאחר ואמרינן נמי (פסחים דף נמ.) מוספין בשש ואז אינו בקר והיינו יכולין לדחוק ולומר דאי לאו קרא דהעולה היינו מאחרין הקטרת תמיד עד אחר הקטרת המוסף כדמשמע בהגחל קמא (ב"ק ד' קיא.) מדכתיב מלבד ומעשה בבוקר הוה מוקמינא לעבודת הדם אבל עדיין קשה כיון דכתיב העולה לאפוקי מההיא סברא ל"ל קרא דמלבד לאשמועי' דממידין קודמין למוספין לעבודת הדם מיפוק ליה מדכתיב בממיד בבוקר ובמוספין ביום: ב**ובא** דן בדקתגי שעמא. הכא ניחא שהטעם מפורש במשנה אבל בשמעחא קמייחא דמגילה (דף ב) קשה דקאמר מנ״ל כדבעינן למימר קמן חכמים הקילו כו׳ ומה בכך אטו מש״ה לית ליה למיבעי מנ״ל מאחר שאותו הטעם אינו מפורש במשנה :ביו אשם קודם לתודה ואיל גויר מפני שהוא קדשי קדשים. הא דלא קאמר טעמא מפני שהוא מרצה משום דאיכא אשם נזיר ואשם מצורע דאין גאין לכפר אלא להכשיר כדאמר בפ״ק דמנחות (ד׳ ד:) ומיהו גבי חטאת קאמר טעמא דמרצה אע"ג דאיכא נמי חטאת נזיר וחטאת מצורע דאין לכפר אלא להכשיר כדקאמר לעיל בפ"ק (דף ט:) הני עולות נינהו ביו זיש לומר דלא סגי ליה בטעמא דמרצה משום דמודה ואיל נזיר מקודשין דטעונין לחם כדאמר בגמ': בעשר לעופות מפני שהוא מין זבח ויש בו קדשי קדשים דמו ואימוריו. מה שאין כן נחטאת העוף שאין למזכח אלא דמה ₪ וכיון דקדמה לחטאת העוף כל שכן לעולת העוף דהא חטאת העוף קודמת לעולת העוף כדקתני ואזיל כך פירש בקונטרס והאי טעמא ניחא בדם אבל אימורי מעשר דקדמי לעולת העוף מאי טעמא דאכולה מילחא קאמר דקודמים כדמוכח בגמרא ושמא באימורין סגי בטעמא דמין זבח:

בר, אבל אם העולה לבדה נשחטה אע"פ ששניהם לפניו זורק דם העולה ואחר כך שוחט החטאת. ואין להקשות א"כ תיפשוט בעיין דדף צ"א ע"א אי קדים ושחטיה לשאינו תריר כו', לא דמי דהתם אפילו שחיטת תריר אית ליה הא מעלה, אבל מעלת חטאת משום דמקודש אינו אלא בזריקה דהיא מרצה אבל בשחיטה אינו מרצה וא"כ לא אתי לחטאת מעלות קודש כי אם אחר שחיטה אבל מעלת דפקור שאינו אא בוריקה דואה מרבה אבל בשוויסה אינו מרצה האיכ לא חוף לווסאו מעלות קודש כי אם אור שוויסה אבל מעלות תדיר היא אפילו לענין שמיטה. ואפשר עוד לומר דחטאת ועולה שניהן אינן שחוטין ורשות בידו לשחוט איזה שירצה דאין מעלת מקודש אלא בוריקה הדם האין מעלה כלילו אלא בהקטרה, ומיש רשי" אם שניהן שחוטין, אתי למעוטי נמי אם שניהם אינן שחוטין, ומ"ש במתנ" וכן בהקדשה היינו בעולות וחטאת הבאים ביולדות. וכן משמע מרש"י שם ומ"ש בברייתא זה בנה אב וכו' היינו בעשיית הדם ועלה קאי בין חטאת בהמה לעולת בהמה. ואע"ג דלכאורה לא משמע כן מדברי הרמב"ם פ"ט מהל' תמידין, דוק בדבריו דיש לפרש כמ"ש ואיז להאריד כאז. והרב בתוס' יו"ט כתב מה שכתב והנלע"ד כתבתי ודוק ונכור שור):

בל החדיר. שבת תדירה מר״ח וכן כולם: מלבד עולת הבקר. העשויה כבר משמע אלמא תמידין קדמי למוספין: גבו' משום דתדירי. דתמיד בכל יום הילכך חשיב תדירתא חו דידיה: כאלה מעשו וגו'. בתר ההוא קרא דמלבד עולת הבקר תעשו את אלה

כתיב כאלה תעשו משמע כסדר שאמרתי לך כאלה שו של מעלה כשם ז שהתדיר קודם כך סדר המוספין שאם יום שיש ב' מוספין כגון בשבת שבתוך הרגל יהא התדיר קודם: לגופיה. להטעין מוסף לז' הימים דמקרא קמא יום ראשון הוא דנפקא לן: אי כסב אלה כו'. לשון קושיא סוח: חלה לשבעת הימים. חותו שבעה כבשים האמורין בענין יתחלקו לשבעת הימים: אלה ליום. ליום ראשון והדר כתיב ז' ימים אשה יאו ריח ניחוח לה׳ ולא ידענא כמה להכי איצטריך כאלה דעל כרחך מהשתח תוקים תעשו ליום חשחר יומי: מגופיה דקרת. דמלבד עולת הבקר שמעי׳ דמוספין תדירין יקדמו: חשר לעולם החמיד ל"ל. פשיטח דעולת הבקר עולת התמיד היא אלא תלה לך טעם הקדמתה בתדירות כדי שתלמוד לשאר תדירין שיקדימו יבו דמשום היא גופא ל"ל לפרושי טעמא: בותבר' כל המקודש מהבירו. שיש בו לד ריבוי קדושה ממנו: דם חטאת קודם לדם העולה. אם שניהן שחוטין ועומדין ליזרק: שהוא מרלה. מכפר על חייבי כריתות הלריך רילוי גדול: איברי עולה קודמין. בהקטרתן לאימורי חטאת אם נזרקו דמי שניהן: מפני שהוא כולה יו כליל. ולד ריבוי קדושה הוא זה למזבח: על ד' קרנות. ואשם ב׳ מתנות שהן ד׳ ולא על הקרנות: ועל היסוד. שפיכת שירים ובאשם לא מלינו שנחמרו יה: מתן חרבע. ב' מתנות שהן ד' ובכור אינו בו אלא מתנה אחת ואינו טעון סמיכה ונסכים כדאמרינן במנחות בפ' שתי מדות (דף 3:) כל הקרבנות כו': מפני שהוא מין ובח. וביחת סכיו ועוף במליקה וזבחים חשיבי מפני שמלותן מרובה שכל הקרבנות באין מהן: ויש

בו קדשי קדשים. לחלק גבוה ב' דברים דמו (ואיבריו) ואימוריו מה שאין כן בחטאת העוף שאין למובח אלא דמה וכיון דקדמה לחטאת העוף כל שכן לעולת העוף דהא חטאת חטאת העוף קודמת לעולת העוף. מקראי נפקא לן בגמרא [2.]: וכן

העוף קודמת לעולת העוף כדקתני ואזיל: שהן מיני דמים בו. כפרתן מרובה: שהוא יו בא על חטא. והיינו קדושתו דמכפרת: בהקדישה. כשהוא מפרש יו את קינו קורא שם לחטאת תחילה:

'n

ל) הוריות יב: עי׳ ברכות נא פ"ח ה"ד, סוכה פ"ה סה"ו, תענית פ"ד ה"ג, נזיר פ"ז מתענית פ"ד ה"ג, נזיר פ"ז מה"א, 35 [לקמן 5:], (1) [שם 56.], 17 ע" ירוש' סוטה פ"א ה"ג, 50 [הוריות יכ: ע"ש], (1) [שם] ע"ל פא:, (1) [לעיל יא:]

גליון הש"ם

במשנה דם החמאת קודם לדם עולה. עי' לעיל דף ז ע"ב ובתוס' ד"ה רילה:

שינויי נוסחאות

א) מיבות תעשו את אלה ליתה אן מיכות תעשר את אדה ניתם ככה"י (ש"ג במשניות). וכן נכ" מכש"י ותומן: ב] נ"ח הכי קא אמרינן דילמא כו' (ני"צ): ג] שהן (כתה"י): ד] על די קרנות ועל היסוד כל"ל (ש"מ. קרנות ועל היסוד כנ"ל (ש"מ.
וכיה בכתה"י וברש"): ה] ל"ל
קדשי קדשים ("ש"מ)
ו] קודמת כוי שהיא באה כל"ל
(כתה"י וש"מ): ז] בט"מ נוסף
חטאת בהמה קודם לעולת המאה בוזמה קודם לעולה בהמה הטאת העוף כוי. ועי נה"ו ודק"ס דע"ו קלי התוס' לקמן ז' ע"ל ד"ה מטלת בהמה (שגרסו כן נמשכה). ובלמת בד"ו נדפם תום׳ הנ"ל בסוף המשנה נדפס תוקי הניינ בסוף המשנה ורק בד"מ העתיקוהו ממקומו עפ"י לד האחר בבה"ו יעו"ש. וע" דק"ס שמלא בשני כת"י שכתוב נוסח זה לקמן אחר מיבות לעולת העוף, ולימא שם וכן לעולת העוף, ולימא שם וכן בהקדישה. (מובא כ"ז בש"נ שבמשניות): ה] ל"ל תדירות שבמשניות: הן כ"ל הדירות (ש"מ, כי"פ): מן 5"ל באלה (שמכ"י): ין מיכת כשם נתחק (מתכ"י): ין מיכת בשם נתחק מ"ח, וצ"ק): יאן 5"ל לחם אשה (ש"מ, כתה"י): יון מיכת (מה"י): יון מיכת (מה"י) יבן שיקדמו (כתה־י): יבן מינת כולה נמחק (ש״ח). וככ"" מפני שכולה כליל: יד] שנאמר בו יסוד ל?" (בה־זוצ״ק): מון אינו טעון אלא (ש״ח): מזן דמים, ומיני דמים כפרתן וכו'י ל?"ל כתה"י וש"מ): יו] שהיא באה על (כתה־יושים): יו) שהיא באה על (כתה־יושים): יו) שהיא באה על (כתהי ושים): יון לעל מפריש (כתהי ושים): יון לעל מפריש של (בתהי שים): בון לתמוד של (בתהי ושים): בון לתמוד של באוספון כרי לעיל (שים): בון לתמוד של הלס סל סליות מיון מנודת מדט מרות של מדט מרות הראש ביומא): כבן לעל בדמית: מפרק התכלת האי קרא בתוםי הראש ביומא): כבן לעל בדמית: מפרק התכלת האי קרא דהעולה למימר וכו' (צ"ק): בג] משום דס"ד דהמקשה שהוא מעכב הילכך פריך שהוא מעכב הילכך פריך מברייתא רבל מברייתא רבל מברייתא למברייתא מברייתא מברייתא מלישנא רבל מלישנא במנימים במנימ וכ״ה כל״ו: כו] נינהו אלא ע״כ שם חטאת מרדה ה"ג שם חטאת מרדה ה"ג שם מרצה ו"ל כל"ל (ש"ח): בז] נט"מ נוסף וא"ת תינח חטאת העוף עולת העוף מאי איכא למימר דהיא כולה כליל ה"כ למה יקדים מעשר ממנה י"ל כיון דקדמה כו'. (ול"ע דברש"י אינו, ואולי כוון רק לבאר ולא להגיה):

שימה מקובצת

מנלן כדקתני טעמא

.... מלבד וכו'. מלכל וכו'. (מספר ישן. ב"ש): חמאת קודמת לאשם כו'. פ"ה ולשהו לו שור אחם בו. על ה ואשם שתי מתנות שהן ארבע ועל היסוד שפיכת שיריים, ובאשם לא מצינו שנאמרו. וקשה דהא לעיל פרק ב"ש (דף נא.) מוכח בהדיא דאשם טעוו שפיכת שיריים ליסוד. יכ"ח דלא נאחרו ר"ל לא נאחרו

ך זכם וספור כדי טו המנהו יא, מה בכך מיית אימנסוה ביה, לי אי אחים מדבשה או דכחיבה ביה בהדיא, הא לא קפיד אלא על מאי דיש בזה טפי מבזה. לכך נראה דלא יהיב טעמא למילחיה אלא מדמה נימן על הקרנות אבל על היסוד אימה נמי באשם. וא"מ א"י אמאי אמר על היסוד כיון דאימיה באשם. י"ל דה"ק חטאת מקודשת מאשם מפני שדמה נימן על הקרנות וג"כ הוא טעון שפיכת שיריים כמו אשם, שלא חאמר כשם שחטאת קודם לאשם מפני שדמה ניתן על הקרנות כך נמי אשם שרמה ליתן כל הקולמת וג"ל היה לפעון שפילת שידיים לכנו משם, שלה מחמר לשם שחמרם קודם לחשם מפני שולמה ליתן על הקרטת כך לני משם מקודש מחמר משם שיבים על היסוד שם בית שלה לל שלה מני שלה מני שלה מללה לל היסוד שלה שלה שלה לל היסוד שלה לל היסוד שלה שלה לל היסוד שלה שלה לל היסוד שלה שלה לל היסוד לל היסוד לל היסוד לל היסוד שלה שלה לל מל מחסף לל היסוד שלה לל היסוד שלה לל מל מחסף ישו. בישו העופות שלה לל היסוד מל היסוד מל היסוד לל היסוד מל היסוד של הי מודר של היסוד לנבי מטאת מפני שמכפרת והר״ף ז״ל. ר״ווו: